

GARCÍA-MACHO, María Lourdes (2010): *El léxico del Arte de Navegar de Pedro de Medina*. Madrid: Estudios de la UNED. 55 +982 p. + 1 CD Rom.

Dins del projecte *Tesaurus del Léxico de la Navegación Española del Siglo de Oro*, publicació de la UNED, que dirigeix la professora María Lourdes García-Macho, el nom de Pedro de Medina ocupa un lloc destacat, i l'esmentada investigadora s'ha encarregat d'enllestir unes concordances del seu *Arte de Navegar*. L'empresa ha comptat amb l'ajuda tècnica del «Istituto di linguistica computazionale» del CNR de la Universitat de Pisa.

L'*Arte de Navegar*, el títol complet del qual és *Arte de Navegar en que se contienen todas las reglas, declaraciones, secretos y avisos que a la buena navegación son necesarios y se deuen saber*, fou publicat a Sevilla l'any 1545. Va tenir molt bona acceptació, puix que, a més, se'n feren traduccions a l'anglès, francès, italià i neerlandès. El text espanyol no ha estat reimprès en l'època moderna.

El seu autor, de qui es coneixen poques dades d'ordre biogràfic, fou cosmògraf de la «Casa de Contratación» a Sevilla i això li permeté de fabricar cartes de navegació i instruments per a la nàutica. Hem de tenir en compte que no fou mariner, ans només examinador de pilots i cosmògraf, i aquest fet es reflectirà en el vocabulari recollit en aquesta obra.

García-Macho ha fet precedir les concordances d'una llarga exposició dels aspectes gramaticals del tractat: particularitats graficofonètiques, característiques morfosintàctiques i anàlisi lexical, fet que converteix aquesta publicació en un útil complement del conegut manual de H. Keniston sobre la llengua del segle XVI.

El conjunt de les concordances ofereix un cabal considerable de lèxic del castellà del segle d'or, però no pas gaire vocabulari estrictament mariner. Així, al costat de termes específics de l'astronomia, geografia, instruments, fenòmens atmosfèrics, etc. (*astrolabio, boreal, cuadrante, armilla, rumbo, norte, singladura*, etc.) remarquem que pocs termes característics de la marineria han estat recollits. Per exemple, no hi veiem *escotilla, boya, cofa, baliza, maroma* i altres que hem anat controlant. Cal tenir en compte que de vegades hi ha dos termes per a un mateix objecte: *brújula* conviu amb *compás* i *ola* amb *onda*.

Convé assenyalar que Medina es mostra generalment força pedagògic i això contrasta amb l'eixutesa d'alguns autors realment mariners. Vegeu : «...navegan por la mar para descubrir la tierra siempre se suben a la *gavia* de la nao, que es la más alta parte, y acontece ver de allí...»; «...por razón de grandes corrientes o estrechos de mar, grandes *golfos* o entradas de tierra en la mar...»; «...este viento en la navegación se llama norte. El cuarto viento es *ábrego* o meridional, sale debaxo del polo antártico...».

Al final de l'obra hi ha uns *Anejos* amb un índex dels lemes i formes de l'*Arte*, un repertori dels noms propis i un diccionari invers.

Aquestes concordances, enriquides amb un CD-ROM, resulten d'una gran importància per a conèixer millor una important parcel·la del vocabulari castellà del segle XVI.

Germà COLÓN DOMÈNECH
Universitat de Basilea
Institut d'Estudis Catalans

GARGALLO GIL, José Enrique / BASTARDAS, Maria-Reina / FONTANA I TOUS, Joan / TORRES TORRES, Antonio (coord.) (2010): *Paremiología romance: los refranes meteorológicos*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, 334 p.

Al llarg dels últims anys, nombrosos estudis realitzats des de perspectives ben diverses han contribuït al desenvolupament i la consolidació de la Paremiologia com a disciplina lingüística amb el mateix estatus epistemològic que la Fraseologia, la qual se centra en l'estudi i la recopilació de parèmies, proverbis o refranys. D'entre les diferents línies d'investigació existents actualment, destaca la de la pare-